

Göğüs Hastalıklarında Yapay Zekâ: İnovasyon ile Klinik Bütünlük Arasında Denge

Bir sabah uyanıp da göğüs hastalıkları polikliniğinde yerinizi bir algoritmaya bıraktığınızı fark etmek... Fiilen uzak bir distopya senaryosundan öteye geçemeyecekse de göğüs hastalıkları pratiğinde görüntüleme analizi, karar destek sistemleri ve veri yorumlama süreçlerinde yapay zekâya duyulan ilginin artması, bu teknolojilerin hekimlik uygulamalarını nasıl dönüştürdüğü ve ne kadar dönüştürebileceğine dair kaygının bir tasviri denilebilir.

Yapay zekâ teknolojileri son yıllarda tıp alanında giderek artan bir ivmeyle kullanılmaya başlanmıştır. Söz konusu teknolojilerin etik, mesleki ve bilimsel etkilerini eleştirel bir çerçevede değerlendirmek, bu dönüşüm sürecini

yalnızca teknik kabiliyetler üzerinden değil, daha geniş bir perspektiften anlamlandırmak açısından önemlidir. Az sonra okuyacağınız metin, konusunu belirleyen, çerçevesini çizen ve yönlendirenler Göğüs Hastalıkları alanında çalışan asistan hekimler olsa da; bir yapay zekâ tarafından hazırlanmıştır. Bizler bu metinle, yükselen teknolojik dalganın bizler için hem fırsat hem de bir meydan okuma olduğunu düşünüyoruz. Akademik ve klinik pratikte yapay zekânın yükselişini dikkatle izlemeyi ve sorgulamayı tercih etmek alt mesajıyla metni sizlere sunuyoruz.

Türk Toraks Derneği Asistan Komitesi

01 | Giriş: Yapay Zekânın Vaadi ve Sınırları

Yapay zekâ, alevlenme öngörülerinden görüntü analizi ve kişiselleştirilmiş tedaviye kadar Göğüs Hastalıkları alanında devrim niteliğinde uygulamalarla karşımıza çıkıyor. Ancak bu teknolojilerin hızlı entegrasyonu, özellikle asistan hekimlerde, uzmanlık becerilerinin ve insani temasın gölgede kalabileceğine dair kaygılara neden oluyor. Bu yazıda yapay zekânın klinik uygulamadaki yükselişini etik, eğitimsel ve pratik perspektiflerle değerlendirerek, sorumlu bir entegrasyonun yollarını tartışacağız.

02 | Göğüs Hastalıkları Pratiğinde Yapay Zekânın Yükselen Rolü

Yapay zekânın güncel kullanım alanları umut verici boyutlarda:

- Görüntüleme Analizi: Akciğer BT'sinde nodül saptama veya interstisyel akciğer hastalıklarında progresyon gibi konularda yüksek doğruluk oranları.
- Tahmine Dayalı Modeller: KOAH alevlenmeleri ya da akciğer kanseri progresyonunu klinik ve laboratuvar verileriyle öngörebilen algoritmalar.
- Tedavi Kişiselleştirme: Astım ve akciğer fibrozisi gibi hastalıklarda genetik ve klinik veriye dayalı tedavi optimizasyonu.
- İş Yükü Azaltımı: Dokümantasyon gibi idari işlemlerde otomasyon sayesinde tükenmişliğin azaltılması.

Ancak bu heyecan verici gelişmeler, beraberinde bazı çekinceleri de getiriyor. Özellikle asistan hekimlerin yapay zekâyâ duyacağı aşırı güvenin mesleki becerilerin körelmesine yol açabileceği düşünülmekte.

03 | Asistan Hekim Gözünden Kritik Endişeler

1. Klinik Becerilerin Gölgeleme Riski

Yapay zekâ destekli sistemlerin yaygın kullanımı, özellikle görüntüleme yorumlama gibi alanlarda uzmanlık gelişimini sekteye uğratabilir. Gerçek yaşamdan elde edilen klinik sezgi ve deneyimin, yalnızca veriye dayalı sistemlerle yeterince gelişmeyeceği yönünde güçlü endişeler mevcut.

2. Sorumluluk Belirsizlikleri

Bir algoritmanın yanlış karar vermesi durumunda sorumluluğun kimde olacağı sorusu hâlâ netlik kazanmamıştır. Hata yapan yapay zekâ sisteminden doğan klinik sonuçların; hekim, yazılımcı ya da kurum arasında nasıl paylaşılacağı muğlaktır.

3. Eğitim Açığı

Asistan eğitimi süreçlerinde yapay zekâ okuryazarlığı, algoritmik eleştiri ve etik değerlendirme ihmal edilirse, bu eksiklik asistan hekimlerin yapay zekâ sistemlerine eleştirel değil, edilgen bir şekilde yaklaşmasına neden olabilir.

4. İnsan Merkezli Yaklaşımın Zayıflaması

Tıp, sadece doğru karar vermek değil, aynı zamanda empati kurmaktır. Klinik karar süreçlerinde yalnızca algoritmalara odaklanmak, hekimin hasta ile olan bağı zayıflatabilir.

04 | Adil ve Etik Yapay Zekâ Entegrasyonu İçin Öneriler

1. Asistan Eğitiminin Güncellenmesi: Yapay zekâ etiği, temel algoritma bilgisi ve eleştirel değerlendirme becerileri eğitim müfredatına dâhil edilmelidir.
2. Şeffaf Sistemler: Karar süreçleri anlaşılabilir ve denetlenebilir yapıda olan “açıklanabilir yapay zekâ” tercih edilmelidir.
3. Güçlü Veri Güvenliği: KVKK çerçevesi, yapay zekâ projelerinin ihtiyaç duyduğu hasta verilerini koruyacak şekilde güncellenmeli ve uygulanmalıdır.
4. Destekleyici Yapay Zekâ Tasarımı: Yapay zekâ sistemleri, kararı tek başına veren değil; hekimin yanında yer alan bir ikinci görüş aracı olarak konumlandırılmalıdır.

05 | Son Söz: Dengeli Bir Gelecek Mümkün

Göğüs Hastalıklarında yapay zekâ, dönüştürücü bir potansiyele sahip. Ancak bu dönüşümün, mesleki yetkinlikler, etik sorumluluk ve insan odaklı bakımı göz ardı etmeden gerçekleştirilmesi şart. Eğitimciler, politika yapıcılar ve meslek örgütleri, teknolojik ilerlemeyi insani değerlerle harmanlayan bir yaklaşım geliştirerek Göğüs Hastalıklarını bu alanda örnek bir branş hâline getirebilir.

06 | Okuyucuya Açık Soru

Sizce yapay zekâ, Göğüs Hastalıklarında uzmanlık, empati ve adalet gibi temel değerlerle nasıl uyum içinde ilerleyebilir?